

AFTENSANG

Dette for at henlede jeres opmærksomhed på, at *Aftensang* kunne være en god udfordring for et ungdomskor. For mig at se forener denne form for musikgudstjeneste på forbilledlig vis, hvad man kunne kalde koncert med den ædle liturgi.

Vi forsøger ofte at lave "liturgiske" koncerter, hvor vi prøver at konstruere en rød tråd sammenstillingen af de korsatser, som vi for tiden kan praktisere med ungdomskoret, i en eller anden meningsmæssig sammenhæng, og det kan jo i sig selv være udmærket. Men ofte bliver det liturgisk set noget mismask, præget af tilfældighedens valg, som når tryllekunstneren hiver enten en hvid eller en sort kanin op af den høje hat.

Hér har vi i *Aftensang* en fast form, der er fleksibel og variabel i det musikalske indhold, men også med enkelte obligatoriske sangtekster: *Responsorium*, *Magnificat* og *Nunc dimittis* i en eller anden frit valgt musikalsk form, men altså med en tekstlig bundethed. Det er vel netop det, der resulterer i en fast, meningsfuld liturgi.

Betegnelsen *Vesper* ville jeg egentlig gerne undgå i folkelighedens navn. Den vil formentlig kun i sproglig henseende kunne opleves indholdsmæssigt af heldige latinkyndige og tidesangens dyrkere. Betegnelsen *Evensong* synes jeg, at det er særdeles krukke at bruge i Danmark, selvom den form, der her skal skitseres, netop er en bearbejdelse af den anglikanske form. Men altså: kald det dog med det gode danske navn for *Aftensang*.

Den fordanskede gregorianske udgave af aftensang, som findes i *Det Danske Antifonale* og *Ungdommens Tidebog* er jo kirkehistorisk set oprindelsen til *Aftensang*, det er den niende tidebøn, der stammer helt tilbage til Benedikts klosterregler. Jeg vil ikke her indlade mig på en diskussion om anvendeligheden af den gregorianske tradition i dansk nutidig kirkemusikpraksis, men på den anden side skal den nævnes som en mulighed. I min pådesamling findes der en indspilning: *Skolebørn synger aftensang i Løgumkloster Kirke* med gregoriansk sang indsunget af Virum Kirkes Dreng- og Pigekor under ledelse af Ellinor Nyrop Streng. Den er optaget ved Selskabet Dansk Tidegærds sommermøde i 1969.

Forresten vil jeg da, hvis der endnu er læsere af min lærde artikel, sådan én passant anbefale en glimrende (kriminal)-roman: *Il nome della rosa* af litteraturprofessoren Umberto Eco, oversat til dansk med titlen *Rosens navn*. Den er fyldt med spænding og teologi, og tidebønnerne danner rammen i bogen. På den måde får man listet lidt af begreberne fra klosterlivet ind ad bagdøren. Og det er en god bog.

Men til sagen. Her følger skelettet af en afdød (aftensang som almindelig udbredt praksis i Danmark blev definitivt afskaffet i begyndelsen af 1800-tallet, efter sigende fordi der ikke var nogen kunder i butikken). Der findes endnu anført en rest af traditionen i salmebogen, nemlig: *Aftensang-tekst på juledag*.

SKEMA:

Klokkeringning

Introitus / Præludium. Eventuelt med korprocession

Liturg: Indledningslæsning fra Salmernes Bog

Korsang: Responsorium = Bønner og svar 1

Korsang: Davids Salmer (som regel 2)

Liturg: Læsning fra GT

Korsang (motet)

Korsang: Magnificat = Marias lovsang (Lukasevangeliet 1,46-55)

Liturg: Læsning. NT (derefter eventuelt mini-prædiken)

Korsang: Nunc dimittis = Simeons lovsang (Lukasevangeliet 2,29-32)

Trosbekendelsen, enten sunget i kendt form eller på recitationstone

Korsang: Responsorium = Bønner og svar 2.

Korsang (motet, gerne en aftensalme)

Korsang: Responsorium = Bønner og svar 3. (Kollekt og Velsignelse)

Fællessalme

Postludium / Exitus

Den skitserede form er fremkommet som en bearbejdelse af forlæg fra Michael Austins *Evensong* og Per Günthers indspilning af *Aftensang* i Sct. Catharinæ Klosterkirke i Ribe med Treenigheds Kirkens Dreng og Mandskor. Den oprindelige kilde stammer fra *Common Prayer Book*. Det er egentlig et brud på den oprindelige form at anbringe en "mini-prædiken" og fællessalme(r).

Forkæl dit kor med gode korsatser!

Her følger en korsatsliste over tilgængeligt materiale i FUKs Nodebibliotek (FNBL):

RESPONSORIUM: (alle bør naturligvis udføres med dansk tekst ved Harald Vilstrup)

Archer, Malcolm David (1952-):

Preces and Responses. SSA+liturg

Preces and Responses. Unisono+liturg+orgel

Barnard, John (1591-1641):

Preces and Responses. SATTB+liturg

Bramma, Harry (nulevende):

Preces and Responses. Unisono/SATB+liturg+orgel

Byrd, William (1543-1623):

Preces and Responses. SAATB+liturg

Darke, Harold Edwin (1888-1976):

Preces and Responses. SSAA+cantor

Darlington, Stephen (1952-):	Preces and Responses. SSA
Gibbons, Orlando (1583-1625):	Preces and Responses. SATTB+liturg
Lumsden, David James (1928-):	Preces and Responses. SSAA+cantor
Morley, Thomas (1557-1602):	Preces and Responses. SAATB+liturg
Oxley, Harrison (1933-):	Preces and Responses. SSA+liturg
Reading, John	Preces and Responses. SATB+liturg
Smith, William (1603-1645):	Preces and Responses. SAATB+liturg/SATB+liturg
Tomkins, Thomas (1572-1656):	Preces and Responses. SAATB+liturg
Wilson, Alan John (1947-):	Preces and Responses. Unisono+liturg

DAVIDS PSALMER eller rettere BIBELSKE SALMER

Disse vil kunne reciteres efter følgende tre former:

Anglikansk Chanter Praksis. Der findes mange i FNBL, de udføres SATB, SSA eller unisono med eller uden orgel. Mest kendt er Salme 23 af John Goss

Gregorianske melodiformer som i Antifonalet. Ulrich Teuber har udgivet mange forskellige i FUK-regi for unisono, SSA eller SATB

Fader Gelineaus Psalmer. Disse er også udgivet i FUK-regi af Ulrich Teuber. De udføres SATB, SSA eller unisono altid med orgel

MAGNIFICAT = Marias lovsang

Bjarnegård, Gustaf (1907/1990):	Min sjæl priser højlgt nu HerrenSSA
Blatchly, Mark (1960-):	My soul doth magnify the Lord. SA+solo+orgel
Burgon, Geoffrey (1941-):	My soul doth magnify the Lord. SA+orgel
Busto, Javier (1949-):	Magnificat. SSAA
Dietrich, Fritz	Mein Herz und Seel den Herren hoch erhebet. SSA
Dufay, Guillaume (1400-1474):	Magnificat i ottende toneart. SSA
Fabricius, Bendt Johannes (1956-):	Magnificat. SSAA+solo
	Min sjæl højlover HerrenSSA
Feragut, Beltrame (14..?-?):	Magnificat. SSA+solo
Gullichsen, Harald (1946-):	Vi synger med Maria. Unisono/SA+orgel
	Vi synger med Maria. SSAA/SSA (arr.: Klaus Lyngbye)
Haumann, Erik 1(952-):	Mit sind er fuldt af glæde. SA
Hovland, Egil 1(924-):	Eg er Herrens tenestkvinne. SSA+unisono+orgel+fele+langeleik
	Jag är Herrens tjänstekvinna. SSA+org.+violin+(langeleik)
	Min sjel opphøyer Herren. Unis+solo+SSA+OS+org+percuss+tri.
	Mitt hjärta prisar Herren. Unisono/unisono+OS+orgel
Krurup, Hans Holten 1(936-):	Marias lovsang. SA+soli+orgel/klaver
Kukuck, Felicitas (1914-):	Meine Seele erhebt den Herrn. SA+obo+cello+xylofon+tromme
Madsen, Axel (1915-2001):	Marias lovsang. SSA+liturg+orgel
Madsen, Jesper (1957-1999):	Magnificat. SSA+orgel
Martinussen, Leif (1941-):	Mit hjerte nu Herren ophøjer. Unisono+orgel
Møller, Svein (1958):	Min sjel lovpriser Herren. SSA+S-solo
Nielsen, Jørgen Graven (1959):	Min sjælhøjlover Herren.SSA
Nilsson, Gösta:	Magnificat. SSA+solo+orgel+S-blokfløjte
Samuelson, Bror (1919-):	Magnificat. Unisono+orgel
	Min själ prisar Herrens storhet. SA+orgel
Sköld, Agneta:	Magnificat. SSAA
Sumsion, Herbert Whitton (1899-1995):	Magnificat. SS+orgel
Teuber, Ulrich (1920-1992):	Magnificat. Unisono+(SATB)+orgel
Ugland, Johan Varen (1946-):	Jeg vil prise ditt navn. Unisono+OS+(solo)+(menighed)+orgel
Williams, Ralph Vaughan (1872-1958):	Magnificat. SSA+solocontra-alt+klaver/orkester+fløjte
Wood, John. (?-1989):	My soul doth magnify the Lord. SA+orgel
Wöldike, Mogens Anker (1897-1988):	Magnificat. Unisono

NUNC DIMITTIS = Simeons lovsang

Anonymus	Gregoriansk sang. Canticum Simeonis. Unisono
Blatchly, Mark (1960-):	Nunc Dimittis. SA+solo+orgel
Burgon, Geoffrey (1941-):	Lord, now lettest Thou thy servant depart. Unisono+orgel
Dachstein, Wolfgang (1487-1553):	Im Frieden dein, O Herre mein. SSA
Gullichsen, Harald (1946-):	Simeons lovsang. Unisono/(SA)+orgel
Hovland, Egil (1924-):	Bevar oss, Herre, når vivåker. Unisono+(TTBB)+orgel
	Gud, jag har väntat så länge. Unisono+orgel/klaver

Karlsen, Kjell Mørk (1947):	Simeons lovsang. SSA. Med orgel-indledning
Klatt, W.:	Herr, Herr, nun lässest du deinen Diener. SA+orgel
Kverno, Trond Hans Farner (1945-):	O Herre, nå har jeg sett. Solo+unis.+blfl.+KB+guitar+becifring
Leijon, Jerker (1956-):	Gud jag har väntat så länge. SA/SBA+klaver
Madsen, Axel (1915-2001):	Simeons lovsang. SSA+liturg+orgel
	Simeons lovsang. SSA+oplæser
Madsen, Jesper (1957-1999):	Nunc dimittis. SSA+liturg+orgel
Møller, Svein (1958):	Simeon, gammel og grå. Unisono+orgel+becifring
Nilsson, Gösta:	Nunc Dimittis. SA+orgel
Nilsson, Stefan:	Nu har jag sett vad jag behövde se. Unisono+klaver+becifring
Samuelson, Bror (1919-):	Simeons lovsang. SA+solo+orgel
Sløgedal, Bjarne (1927):	Nunc dimittis. Unisono+orgel
Sumsion, Herbert Whitton (1899-1995):	Nunc dimittis. SA+orgel
Sørensen, Søren Hedegaard (1937):	Herre, nu lader du din tjener fare. SSAA
Wood, John. (?-1989):	Lord, now lettest thou thy servant depart. SA+orgel
Wöldike, Mogens Anker (1897-1988):	Simeons lovsang. SSA+solo

Endvidere vil satser af "MED FRED OG FRYD JEG FARER HEN" kunne bruges. Det er en strofisk gendigtning af Lukas' tekst. Den findes også udgivet med titlen "Med freden jeg bortfarer".

Gumpeltzhaimer, Adam (1559-1625):	Med fred og fryd jeg farer hen. SSA
Bach, Johann Sebastian (1685-1750):	Med freden jeg bortfarer. SATB
Eccard, Johannes (1586-1630):	SSATB
Schein, Johann Hermann (1586-1630):	Mit Fried und Freud ich fahr dahin. SS+orgel
Walter Johann 1496-1570.	Med fred og fryd jeg farer hen. SATB
	Med fred og fryd jeg farer hen. SA (arrangør: Richard Sennels)
	Mit Fried und Freud ich fahr dahin. SSA (arrangør: Fritz Dietrich)
	Mit Fried und Freud ich fahr dahin. SSA (arr.: Ernst Pepping)
	Mit Fried und Freud ich fahr dahin. SSA (arr.: Winfried Petersen)
	Mit Fried und Freud ich fahr dahin. SSA (arrangør: Adolf Strube)
	Med fred og fryd jeg farer hen. SA/SSA (Arr.: Klaus Lyngbye)

Jeg håber, at disse oplysninger kunne være en hjælp til en eventuel planlægning af ~~den~~ *Aftensang*. God fornøjelse!
Gid din tunge måtte rotere 100 gange i din mund, hvis disse bemærkninger skulle give dig anledning til onde tanker.

Med de bedste ønsker
Mogens Hybel
ARCIVIRVARIUS/FNBL

KILDER:

Liturgiudvalget: Gudstjenesteordning for Den Danske Folkekirke. Musiktillæg. Bind 1. Enstemmig udgave. Det Kgl. Vajsenhus' Forlag. København. 1994. Side 158/165. Vesper. Aftensang efter engelsk forbillede.

Liturgiudvalget: Gudstjenesteordning for Den Danske Folkekirke. Musiktillæg. Bind 2. Flerstemmig udgave. Det Kgl. Vajsenhus' Forlag. København. 1994. Side 108. Vesper. Aftensang efter engelsk forbillede.

Ryom, Peter: Kirkemusikleksikon. Christian Ejlers Forlag. København 2002. 78.9048/ry. Side 177: Evening Prayer.

FONOGRAMMER:

VESPER. Aftensang efter engelsk forbillede. Medvirkende: Treenighedskirkens Dreng- og Mandskor, Esbjerg. Dirigent: Per Günther. Orgel: Flemming Dreisig. Cassettbånd STUK 40508. 1980 (MC002SATB)

EVENSONG for ASH WEDNESDAY. Medvirkende: The choir of King's College, Cambridge. Dirigent: David Willcocks. ARGO ZRG 5365. 33 rpm.